

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันนี้จังหวัดเชียงรายยังเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญเมืองหนึ่งของภาคเหนือทำให้การขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจเจริญไปอย่างรวดเร็ว ความต้องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะที่ดินและป่าไม้เพิ่มมากขึ้นจึงทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ จากสถานการณ์ที่ผ่านมาปัญหาการบุกรุกแผ้วถางป่าทั้งทางเจ้าหน้าที่ทางราชการได้ดำเนินการป้องกันรักษาป่าตามอำนาจหน้าที่อย่างเต็มที่ แต่ก็ยังคงมีการบุกรุกแผ้วถางป่าเพิ่มขึ้นทุกปีและหากจะดำเนินการต่อไปเช่นเดิมก็คาดว่าจะเกิดผลในรูปแบบเดิมอีก ทั้งนี้จากการป้องกันรักษาป่าแต่เดิมมีฝ่ายเจ้าหน้าที่และรัฐบาลเป็นผู้ปฏิบัติงาน ส่วนราษฎรหรือประชาชนผู้อยู่ใกล้ป่ายังไม่เห็นความสำคัญและให้ความร่วมมือในการป้องกันและรักษาป่าไม้ที่เป็นรูปธรรมมากนัก ณ ปัจจุบันทรัพยากรธรรมชาติได้ถูกนำมาใช้ไปจนเกือบอยู่ในขั้นที่เรียกว่า “วิกฤติ” และประชาชนในปัจจุบันนี้ได้มีการตื่นตัวเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยเฉพาะทรัพยากรป่าไม้ทางภาคเหนือ ซึ่งมีเนื้อที่ป่าไม้ทั้งหมด 11,678.369 ตารางกิโลเมตร แบ่งเป็นเนื้อที่ป่าไม้จังหวัดเชียงราย 3,866 ตารางกิโลเมตร คิดเป็น 33.10% ของป่าไม้ทางภาคเหนือ ปัจจุบันนี้ป่าไม้จังหวัดเชียงรายคงเหลืออยู่ 3,819 ตารางกิโลเมตร คิดเป็น 32.70% ซึ่งถือว่าป่าไม้ได้ลดลงไปเมื่อเทียบกับป่าไม้จังหวัดเชียงรายเมื่อปี 2538 ถึง 0.4% (กรมป่าไม้, 2541 : ระบบออนไลน์)

“...ในการจะรักษาป่าไม้ไว้ได้นั้น จำเป็นจะต้องสร้างความรู้สึกรักและหวงแหนต่อต้นไม้ทุกต้นให้เกิดขึ้นในดวงใจของประชาชนเสียก่อน การรักษาป่าจึงจะบรรลุเป้าหมายได้...” เป็นพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ซึ่งพระราชทานแก่ประชาชนในโครงการป่ารักน้ำ โดยความร่วมมือระหว่างชุมชนท้องถิ่นและหน่วยงานราชการ อันได้แก่ หน่วยงานของกรมป่าไม้ จากประสบการณ์ทำงานของกรมป่าไม้ในหลายท้องที่ พบว่าชาวบ้านในชุมชนรอบ ๆ ป่าเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อความอยู่รอดของป่า และตระหนักดีว่าความร่วมมือของประชาชนเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อการคุ้มครองและจัดการทรัพยากรป่าไม้ พื้นที่ใดที่ประชาชนให้ความร่วมมือหรือมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่า ป่าก็จะอยู่ได้ ชุมชนก็มีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น พื้นที่ที่ประชาชนไม่ร่วมมือหรือไม่มีส่วนร่วมในการป้องกันรักษาป่ามักจะไม่ได้ผล

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการป้องกันรักษาป่า โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมและสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (2540 – 2544) จนถึงฉบับปัจจุบัน คือ การปลูกจิตสำนึกของประชาชนในท้องถิ่นให้ตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของการอนุรักษ์ป่าไม้และเสริม

สร้างบทบาทของประชาชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ การดำเนินการจัดการป่าชุมชนโดยชุมชนเองให้เกิดขึ้นในพื้นที่ที่ติดต่อกับแนวเขตป่าอนุรักษ์ หรือนอกเขตป่าอนุรักษ์ให้มามากขึ้น ซึ่งจะเป็นการเพิ่มปริมาณพื้นที่ป่าไม้ของประเทศในอีกทางหนึ่ง และเป็นการปรับยุทธวิธีในเชิงบวกเกี่ยวกับการป้องกันรักษาของกรมป่าไม้ โดยนำป่าชุมชนนั้นมาจัดการเป็นป่าแนวกันชนหรืออยู่ในพื้นที่แนวกันชน สำหรับการจัดการป่าชุมชนในท้องที่ในจังหวัดเชียงราย ได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2530 มีเนื้อที่ทั้งหมดจำนวน 78,873 ไร่ โดยแยกเป็นป่าชุมชนดั้งเดิม 263 แปลง จำนวน 75,266 ไร่ ป่าชุมชนพัฒนา 112 แปลง จำนวน 3,607 ไร่ (กรมป่าไม้, 2539)

ป่าชุมชนบ้านแม่คาวหลวงแต่เดิมบริเวณนี้เป็นป่าไม้ดั้งเดิม ก่อนที่ชาวบ้านบ้านแม่คาวหลวงได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัยในปี พ.ศ. 2438 ซึ่งก่อนนั้นป่าไม้แห่งนี้เป็นป่าที่สมบูรณ์ มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยพรรณไม้และสัตว์ป่า เป็นป่าที่บ่มดินไม้ใหญ่อยู่อย่างหนาแน่น ประกอบกับพื้นที่แห่งนี้เป็นที่ราบและเนินเตี้ยเป็นที่ซึมซับน้ำ มีน้ำพุหลายแห่ง น้ำพุเหล่านี้ไหลเป็นลำธารเข้าสู่หมู่บ้านในตำบลสันกลาง มีสัตว์ป่านานาชนิดมากมาย ชาวบ้านอาศัยป่าผืนนี้เป็นแหล่งอาหาร ทำมาหากินโดยการหาของป่าและตัดไม้เพื่อเลี้ยงชีพ จนทำให้ป่าแห่งนี้ถูกตัดทำลายมากขึ้นจนถึง พ.ศ. 2509 เมื่อจำนวนประชากรมากขึ้น การบุกรุกเพื่อต้องการที่ทำกินและการเข้าไปตัดเลื่อยไม้เพื่อทำฟืน สร้างบ้านและนำไปขายเพื่อเลี้ยงชีพมากขึ้น จนทำให้สภาพป่าที่เคยมีความอุดมสมบูรณ์เสื่อมโทรมลงตามกาลเวลา

ต่อมาปี พ.ศ. 2509 นายปิ่น แสนเริง ผู้ใหญ่บ้านในเวลานั้นได้ตระหนักถึงและมองเห็นความสำคัญของป่าไม้และได้เห็นป่าไม้ถูกทำลายเพิ่มมากขึ้น จึงได้มีการจัดตั้งและประชุมคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อช่วยกันดูแลป้องกันรักษาป่าผืนนี้ไม่ให้มีการตัดไม้ในป่าแห่งนี้อีกต่อไป โดยการกำหนดและตั้งกฎกติกา ระเบียบ ข้อบังคับขึ้นมาเพื่อให้คณะกรรมการหมู่บ้านและราษฎรได้รับทราบ แต่ก็ยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร ประกอบกับมีนายทุนหนุนหลังรับซื้อไม้แปรรูปจากราษฎรอย่างไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายบ้านเมือง กฎระเบียบและข้อบังคับของหมู่บ้านจึงไม่สามารถป้องกันรักษาป่าไว้ได้ ยังคงมีการลักลอบตัดไม้และบุกรุกถือครองพื้นที่ ต่อมาปี พ.ศ. 2526 ทางราชการได้เข้ามาส่งเสริมพัฒนาหมู่บ้านแม่คาวหลวงเป็นหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกัน (อ.พ.ป.) โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหาร 8 ฝ่าย แต่ละฝ่ายได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองที่รับผิดชอบอย่างเต็มที่ตามความสามารถ คณะกรรมการดังกล่าวได้ประชุมและมีความเห็นว่าจะต้องรักษาป่าแห่งนี้ให้ได้โดยอาศัยกฎหมาย ข้อบังคับที่ดั่งขึ้นเช่นกัน แต่ปรากฏว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่งเท่านั้น ต่อมาปี พ.ศ. 2531 นายก่อคำ ปัญญา ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านได้ทำการจัดตั้งอาสาสมัครป้องกันและปราบปรามผู้ที่ลักลอบตัดไม้ทำลายป่าและผู้บุกรุกถือครองพื้นที่ป่าโดยเด็ดขาดภายใต้การนำของนายควงคำ คำคำแก้ว โดยมีคณะทำงาน 9 คน และความร่วมมือของราษฎรในหมู่บ้านแม่คาวหลวงที่ได้ช่วยกันบริจาคเงินกองทุนในการดำเนินงาน ครอบ

คร่าวละ 10 บาทต่อปี กลุ่มอาสาสมัครเหล่านี้ได้ดำเนินการป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายป่าอย่างจริงจังโดยไม่ละเว้นผู้ใดทั้งสิ้น เมื่อมีการฝ่าฝืนจะถูกปรับตามกฎระเบียบข้อบังคับของหมู่บ้าน โดยปรับรายละ 200 – 300 บาท จึงทำให้การลักลอบตัดไม้ลดน้อยลงจนเกือบไม่ปรากฏอีกต่อไป จนถึงปี พ.ศ. 2537 นายดวงคำ ต้าคำแก้ว เป็นผู้ใหญ่บ้าน ก็ได้มีการดำเนินการป้องกันผู้ลักลอบตัดไม้ทำลายป่าเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และจัดทำพื้นที่ป่าบริเวณนี้ให้เป็นป่าชุมชนของหมู่บ้าน โดยการสนับสนุนและส่งเสริมจากหน่วยงานราชการ และราษฎรในพื้นที่ได้เกิดความรักและหวงแหนป่าแห่งนี้ ตลอดจนช่วยกันดูแลป้องกันรักษาป่าให้คงอยู่ตลอดไป ทั้งนี้เนื่องจากได้ผู้นำที่เข้มแข็ง คณะกรรมการทุกฝ่ายและราษฎรในหมู่บ้านได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีมาตลอดจนถึงปัจจุบัน

อย่างไรก็ดี ชุมชนแต่ละชุมชนจะให้ความสำคัญของป่าชุมชนแตกต่างกันออกไปในแต่ละภูมิภาค แต่ละท้องถิ่น ในส่วนของชุมชนบ้านแม่คาวหลวง มีลักษณะพิเศษที่กำหนดให้ป่าชุมชนแห่งนี้มีพื้นที่ที่มีความสำคัญมาก ไม่ว่าจะเป็นแหล่งต้นน้ำ เป็นแหล่งรักษาพันธุ์ไม้ พันธุ์สัตว์นานาชนิดแล้ว และสิ่งที่มีลักษณะพิเศษนั่นก็คือ เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ “บ่อน้ำทิพย์” ตามความเชื่อของคนในท้องถิ่น ป่าชุมชนแห่งนี้ถือเป็นพื้นที่ที่มีความศักดิ์สิทธิ์ ความศรัทธา ความเชื่อในการนับถือสิ่งเหนือธรรมชาติ ซึ่งมีอิทธิพลต่อความคิด พฤติกรรมของคนในชุมชนในการใช้และดูแลรักษาป่าแห่งนี้ด้วย

กรณีศึกษาของบ้านแม่คาวหลวงครั้งนี้ เป็นลักษณะของป่าชุมชนที่มีแหล่งน้ำศักดิ์สิทธิ์หรือบ่อน้ำทิพย์ตามความเชื่อที่สืบสานกันมานานของคนในท้องถิ่น ดังนั้น ป่าชุมชนของบ้านแม่คาวหลวงจึงมีลักษณะที่มีเงื่อนไขทางวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลสูงต่อการจัดการป่าชุมชน กอปรกับในสถานการณ์ปัจจุบันก็ยังคงมีความต่อเนื่องเกี่ยวกับความเชื่อ การนับถือความศักดิ์สิทธิ์ของน้ำหรือบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจที่คนในชุมชนแห่งนี้ได้มีการปรับตัวในการจัดระบบการจัดการป่าชุมชน การอนุรักษ์พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ของชุมชน ซึ่งการจัดการป่าชุมชนแห่งนี้ได้มีการจัดตั้งกองทุนที่เกิดจากรายได้ของผู้ที่มาสักการะขอน้ำศักดิ์สิทธิ์ เพื่อนำกองทุนมาเป็นค่าใช้จ่ายหมุนเวียนจัดการพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์และป่าไม้ของชุมชนแห่งนี้ด้วย

ดังนั้น ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาบทบาทวิธีการการจัดการป่าชุมชนของชาวบ้านบ้านแม่คาวหลวง คณะกรรมการของหมู่บ้าน และโดยความร่วมมือจากหน่วยงานราชการและชุมชนของบ้านแม่คาวหลวง ตำบลสันกลาง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ว่าชาวบ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านมีวิธีการจัดการป่าชุมชนแบบดั้งเดิมได้อย่างยั่งยืนอย่างไร หน่วยงานราชการมีบทบาทและความร่วมมือในการจัดการบำรุงรักษาทรัพยากรป่าไม้ได้มากขึ้นในรูปแบบของป่าชุมชนเพียงใด คนในชุมชนเองให้ความร่วมมือมากน้อยเพียงใดในการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนของหมู่บ้านเอง เพื่อให้เกิดแนวทางที่ชัดเจนและนำไปปฏิบัติได้พร้อมทั้งเกิดประโยชน์ในการจัดการและดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้ให้คงอยู่ต่อไปได้อย่างยั่งยืนตลอดไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาบทบาทของชุมชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์และป้องกันรักษาป่าชุมชนแบบดั้งเดิม
2. ศึกษาการปรับระบบการจัดการที่นำรูปแบบเดิมปรับตามเงื่อนไขใหม่ในปัจจุบัน
3. ศึกษาแนวทางการจัดการป่าชุมชน โดยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานราชการและชุมชนในปัจจุบัน

1.3 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษา เรื่อง การจัดการป่าชุมชนโดยความร่วมมือของหน่วยงานราชการและชุมชนในเขตแนวกันชนบ้านแม่คาวหลวง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย เป็นการศึกษาวิจัยในเชิงสำรวจ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล โดยประเมินจากข้อมูลที่ได้จากภาคสนามและข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาชุมชนบ้านแม่คาวหลวงในประเด็นเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ลักษณะที่ตั้ง ลักษณะภูมิประเทศ และภูมิอากาศ สภาพป่าชุมชนและการใช้ประโยชน์ สภาพทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน ศึกษาวิธีการจัดการป่าชุมชนขององค์กรชาวบ้าน โดยความร่วมมือกับหน่วยงานราชการ

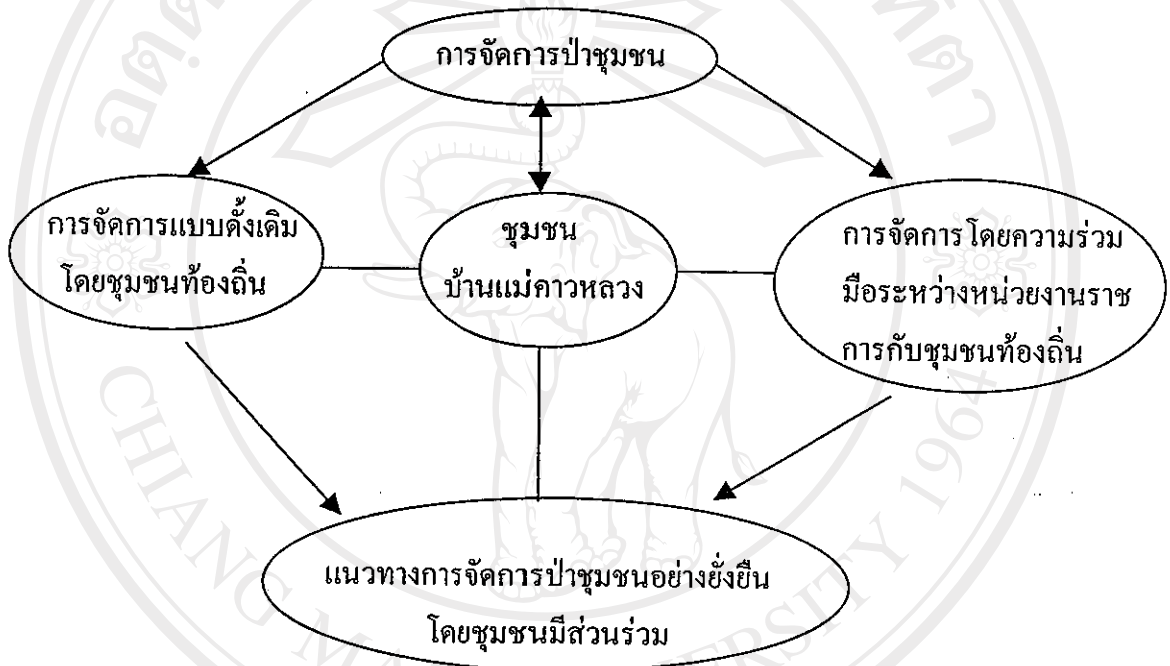
1.3.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

ในการศึกษาได้เลือกพื้นที่ศึกษา คือ บ้านแม่คาวหลวง หมู่ที่ 2 ตำบลสันกลาง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย และพื้นที่ป่าชุมชนแม่คาวหลวงทั้งด้านสภาพสังคม เศรษฐกิจ และทัศนคติของราษฎร ซึ่งมีต่อการจัดการป่าชุมชนบ้านแม่คาวหลวงเป็นหมู่บ้านที่ตั้งและมีพื้นที่อาศัยและประกอบอาชีพ อยู่ในบริเวณพื้นที่อุทยานแห่งชาติ อันได้แก่ อุทยานแห่งชาติดอยหลวง ซึ่งพบว่า ชุมชนที่ตั้งหลักแหล่งอยู่ยังคงมีการบุกรุกพื้นที่เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และมีการลักลอบตัดไม้และล่าสัตว์ป่าให้เห็นอยู่เป็นประจำ

1.4 กรอบแนวคิด

การศึกษาเรื่อง “การจัดการป่าชุมชนโดยความร่วมมือของหน่วยงานราชการและชุมชนในเขตแนวกันชนบ้านแม่คาวหลวง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย” มีกรอบแนวคิดในการศึกษาดังนี้

แผนภูมิ 1 กรอบแนวคิด

การศึกษาเรื่อง การจัดการป่าชุมชน โดยความร่วมมือของหน่วยงานราชการและชุมชนในเขตแนวกันชนบ้านแม่คาวหลวง ครั้งนี้มีกรอบแนวคิดในการศึกษา คือ การจัดการป่าชุมชนและความร่วมมือของภาคประชาชนและหน่วยงานราชการ โดยวิธีการจัดการป่าแบบดั้งเดิมของคนในชุมชนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่บ้านแม่คาวหลวง และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการที่มีอยู่ในชุมชน ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทต่อการจัดการป่าภายในชุมชนโดยทางอ้อม เพื่อที่จะส่งผลให้เกิดความยั่งยืนในเรื่องของการจัดการป่า โดยชุมชนและหน่วยงานราชการที่อาศัยอยู่ในชุมชนต้องเป็นผู้ที่มีส่วนร่วม

การมีกิจกรรมที่ทำร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ระหว่างคนในชุมชนและหน่วยงานราชการที่อยู่ร่วมกันโดยมีเงื่อนไขที่ทำให้เกิดความร่วมมือและการจัดการป่าชุมชนประกอบด้วยบริบททางสังคม และวัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งได้แก่ ลักษณะทั่วไปของชุมชน ประวัติความเป็นมา ลักษณะโครงสร้างทางกายภาพ การเมืองท้องถิ่น การศึกษา วิถีชีวิตดั้งเดิม ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม

ธรรม ระบบความสัมพันธ์ของคนในชุมชน กลุ่ม องค์กร หรือสถาบันในชุมชนทั้งที่เป็นทางการและ
ไม่เป็นทางการเหล่านี้ล้วนเป็นเงื่อนไขที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและความร่วมมือจนนำไปสู่การจัดการที่ดี
ของชุมชน นอกจากนี้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมยังก่อให้เกิดแรงจูงใจในการจัดการของคนในชุม
ชน ซึ่งจะมีผลต่อการร่วมมือในการจัดการป่าชุมชนในชุมชนเองด้วย

กอปรกับในสถานการณ์ปัจจุบันก็ยังมีความต่อเนื่องเกี่ยวกับความเชื่อ การนับถือความศักดิ์
สิทธิ์ของน้ำพุหรือบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจที่คนในชุมชนแห่งนี้ได้มีการปรับตัวในการจัด
ระบบการจัดการป่าชุมชน การอนุรักษ์พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ของชุมชน ซึ่งการจัดการป่าชุมชนแห่งนี้ได้มีการ
จัดตั้งกองทุนที่เกิดจากรายได้ของผู้ที่มาสักการะขอน้ำศักดิ์สิทธิ์ เพื่อนำกองทุนมาเป็นค่าใช้จ่ายหมุน
เวียนจัดการพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์และป่าไม้ของชุมชนและคณะกรรมการหมู่บ้านมีวิธีการจัดการป่าชุมชนแบบ
ดั้งเดิมได้อย่างยั่งยืนอย่างไร หน่วยงานราชการมีบทบาทและความร่วมมือในการจัดการบำรุงรักษา
ทรัพยากรป่าไม้ได้มากขึ้นในรูปแบบของป่าชุมชนเพียงใด คนในชุมชนเองให้ความร่วมมือมากน้อย
เพียงใดในการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนของหมู่บ้านเอง เพื่อให้เกิดแนวทางที่ชัดเจนและนำไป
ปฏิบัติได้พร้อมทั้งเกิดประโยชน์ในการจัดการและดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้ให้คงอยู่ต่อไปได้อย่าง
ยั่งยืนตลอดไป

1.5 นิยามศัพท์ในการศึกษา

ป่าชุมชน หมายถึง ป่าที่เป็นของส่วนรวมชาวบ้านแม่คาวหลวง ตำบลสันกลาง อำเภอบาง
จังหวัดเชียงราย ได้ร่วมกันกำหนดและมีสิทธิในการดูแลรักษา และใช้ประโยชน์

การจัดการป่าชุมชน หมายถึง การที่ชุมชนบ้านแม่คาวหลวงช่วยกันดูแลรักษาป่า โดยตั้งกฎ
ระเบียบของหมู่บ้าน เพื่อใช้ในการควบคุมการบุกรุกพื้นที่ป่าชุมชน ซึ่งได้รับการสนับสนุนด้านความรู้
เทคนิคการจัดการจากหน่วยงานราชการในการอนุรักษ์ป่าชุมชน

ความร่วมมือ หมายถึง การสนับสนุนจากหน่วยงานราชการกับชุมชนท้องถิ่นบ้านแม่คาว
หลวงในการอนุรักษ์ดูแลป่า เพื่อคืนป่าให้กับธรรมชาติ และเป็นแหล่งอาหารสำหรับชุมชนและสัตว์
นานาชนิด

หน่วยงานราชการ หมายถึง กรมป่าไม้ที่จะต้องคุ้มครองดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้ให้เกิด
ประโยชน์สูงสุด พร้อมส่งเสริมให้คนในชุมชน องค์กรชุมชนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัด
การบำรุงรักษาทรัพยากรป่าไม้ในรูปแบบของป่าชุมชน ตำบลสันกลาง ซึ่งเป็นตัวอย่างของการศึกษา
ในครั้งนี้

ชุมชน หมายถึง ประชากรในหมู่บ้านแม่คาวหลวงที่จัดการอนุรักษ์ป่าไม้โดยความร่วมมือกับหน่วยงานราชการเพื่อความมั่นคงและยั่งยืนในการใช้ประโยชน์จากป่า

พระราชบัญญัติป่าชุมชน หมายถึง กฎหมายในการจัดการป่าชุมชนที่ให้สิทธิและหน้าที่จัดการโดยให้ชุมชนได้ร่วมมือกันในการอนุรักษ์และพัฒนาการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนอย่างยั่งยืน

เขตแนวกันชน หมายถึง เขตแนวที่กำหนดขึ้นเพื่อป้องกันไม่ให้ทรัพยากรภายในป่าถูกบุกรุกทำลาย เพื่อเป็นหลักประกันมั่นคงว่าจะได้รับการคุ้มครองรักษาโดยชุมชนสืบไปชั่วลูกชั่วหลาน

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.6.1 ทำให้ทราบถึงวิธีการของผู้นำชุมชนท้องถิ่นในการจัดการป่าชุมชนโดยวิธีการแบบดั้งเดิม
- 1.6.2 ทำให้ทราบถึงแนวทางการจัดการป่าชุมชนโดยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานราชการและชุมชนของบ้านแม่คาวหลวง
- 1.6.3 ทำให้ทราบถึงความร่วมมือในการจัดการป่าชุมชนของประชาชนและหน่วยงานราชการของบ้านแม่คาวหลวง